

EUROOPA ÜHENDUSE JA SELLE LIIKMESRIIKIDE,
ALBAANIA VABARIIGI, BOSNIA JA HERTSEGOVIINA,
BULGAARIA VABARIIGI, ENDISE JUGOSLAAVIA MAKEDOONIA VABARIIGI,
HORVAATIA VABARIIGI, ISLANDI VABARIIGI,
NORRA KUNINGRIIGI, RUMEENIA, SERBIA JA MONTENEGRO
NING ÜRO KOSOVO MISSIOONI¹ VAHELINE
EUROOPA ÜHISE LENNUNDUSPIIRKONNA
RAJAMISE MITMEPOOLNE LEPING

---

¹ Vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu 10. juuni 1999. aasta resolutsioonile 1244.

BELGIA KUNINGRIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

IIRIMAA,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI VABARIIK,

MALTA,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

(edaspidi “EÜ liikmesriigid”), ning

EUROOPA ÜHENDUS (edaspidi “ühendus” või “Euroopa Ühendus”) ning

ALBAANIA VABARIIK,

BOSNIA JA HERTSEGOVIINA,

BULGAARIA VABARIIK,

ENDINE JUGOSLAAVIA MAKEDOONIA VABARIIK,

HORVAATIA VABARIIK,

ISLANDI VABARIIK,

NORRA KUNINGRIIK,

RUMEENIA,

SERBIA JA MONTENEGRO ja

ÜRO AJUTINE MISSIOON KOSOVOS,

kõik eespool nimetatud edaspidi koos “lepinguosalisised”.

TUNNISTADES rahvusvahelise tsiviillennunduse terviklikku iseloomu ning soovides luua Euroopa ühist lennunduspiirkonda (ECAA), mis põhineb vastastikusel juurdepääsul lepinguosaliste õhustranspordi turule ja asutamisvabadusel ning kus valitsevad võrdsed konkurentsitingimused ja austatakse samu reegleid, kaasa arvatud ohutuse, julgestuse, lennuliikluse korraldamise, sotsiaalse ühtlustamise ning keskkonna valdkonnas;

ARVESTADES, et ECAAd käsitlevaid eeskirju kohaldatakse Euroopa ühises lennunduspiirkonnas mitmepoolselt ja seetõttu tuleb kindlaks määrata konkreetsed eeskirjad;

NÕUSTUDES, et on asjakohane, et ECAA eeskirjad põhinevad Euroopa Ühenduse kehtivatel õigusaktidel, mis on sätestatud käesoleva lepingu I lisas, ilma et see piiraks Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätete kohaldamist;

TUNNISTADES, et ECAA eeskirjade täielik järgimine võimaldab lepinguosalistel kasutada ECAA hüvesid, kaasa arvatud turulepääsu;

PIDADES MEELES, et ECAA eeskirjade täielikku järgimist, kaasa arvatud turulepääsu, ei ole võimalik saavutada kohe, vaid ülemineku abil, mida võimaldavad konkreetsed piiratud kestusega meetmed;

RÕHUTADES, et lennuettevõtjate turulepääsu eeskirjadest tuleks jätta välja kahepoolsetes õhustranspordi lepingutes või kokkulepetes sätestatud piirangud sagedusele, veomahule, lennuliinidele, õhusõidukite liigile ja muud sarnased piirangud, kui kohaldatav üleminekukord ei näe vajaduse korral ette teisiti, ning et lennuettevõtjatelt ei tohiks nõuda turulepääsu tingimusena kaubanduskokkulepete või samalaadsete kokkulepete sõlmimist;

RÕHUTADES, et seoses juurdepääsuga õhustranspordi infrastruktuuridele, eriti kui viimased on piiratud, tuleb lennuettevõtjaid kohelda kedagi diskrimineerimata;

PIDADES MEELES, et Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning lepinguosaliste vaheliste assotsiatsioonilepingute põhimõtte kohaselt sätestatakse vastastikuse õhustransporditurule pääsu tingimused erilepingutes, et tagada nende lepinguosaliste vahelise transpordi koordineeritud areng ja järkjärguline liberaliseerimine kooskõlas nende kaubandusvajadustega;

PIDADES MEELES, et kõik assotsiatsioonilepingu osalised soovivad viia oma õhustranspordi ja sellega seotud küsimusi reguleerivad õigusaktid kooskõlla Euroopa Ühenduse õigusaktidega, sealhulgas ka ühenduse tulevikus toimuva õigusliku arenguga;

TUNNISTADES, kui oluline on nimetatud küsimuse puhul tehniline abi;

TUNNISTADES, et ühenduse ja EÜ liikmesriikide suhteid Norra ja Islandiga peab ka edaspidi reguleerima Euroopa Majanduspiirkonna leping;

SOOVIDES võimaldada Euroopa ühise lennunduspiirkonna laienemist;

MEENUTADES Euroopa Ühenduse ja assotsiatsioonilepingu osaliste läbirääkimisi, mille eesmärk oli sõlmida lennuteenuste teatavaid aspekte käsitlevad kokkulepped, millega viiakse EÜ liikmesriikide ja assotsiatsioonilepingute osaliste kahepoolsed lepingud kooskõlla Euroopa Ühenduse õigusega,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Artikkel 1

1. Käesoleva lepingu eesmärk on luua Euroopa ühine lennunduspiirkond (edaspidi ECAA). ECAA põhineb vabal turulepääsul, asutamisvabadusel, võrdsetel konkurentsitingimustel ja ühistel eeskirjadel ohutuse, julgestuse, lennuliikluse korraldamise, sotsiaal- ja keskkonna valdkonnas. Sel eesmärgil sätestatakse lepingus eeskirjad, mida kohaldatakse lepinguosaliste vahel allpool sätestatud tingimustel. Need eeskirjad hõlmavad I lisa loetletud õigusaktide sätteid.
2. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse juhul, kui need käsitlevad õhustransporti ja sellega seotud küsimusi, mis on nimetatud I lisa.
3. Käesoleva leping koosneb artiklitest, milles kirjeldatakse ECAA üldist toimimist, edaspidi "põhileping", lisadest, millest I lisa sisaldab põhilepingu raames lepinguosaliste vahel kohaldatavaid Euroopa Ühenduse õigusakte, ning protokollidest, millest vähemalt ühega iga assotsiatsioonilepingu osalise kohta kehtestatakse tema suhtes kohaldatav üleminekukord.

Artikkel 2

1. Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:
  - a) *leping* – põhileping, selle lisad, I lisas viidatud õigusaktid ning põhilepingu protokollid;
  - b) *assotsiatsioonilepingu osaline* – Albaania Vabariik, Bosnia ja Hertsegoviina, Bulgaaria Vabariik, Horvaatia Vabariik, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Rumeenia, Serbia ja Montenegro või mis tahes riik või üksus, mis ühineb käesoleva lepinguga vastavalt artiklile 32;
  - c) *assotsiatsioonilepingu lisaosaline* või *UNMIK (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo)* – ÜRO Kosovo missioon vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu 10. juuni 1999. aasta resolutsioonile nr 1244;
  - d) *lepinguosaline* – tähendab ühenduse ja EÜ liikmesriikide suhtes ühendust ja EÜ liikmesriike või ühendust või EÜ liikmesriike. Sellele mõistele igal konkreetsel juhul omistatav tähendus tuleb kindlaks teha lepingu vastavate sätete alusel ning ühenduse ja EÜ liikmesriikide asjaomase pädevuse alusel, mis tuleneb EÜ asutamislepingu vastavatest sätetest.

- e) *ECAA osaline* – assotsiatsioonilepingu osaline, Norra või Island;
- f) *EÜ asutamisleping* – Euroopa Ühenduse asutamisleping;
- g) *EMP leping* – Euroopa Majanduspiirkonna leping koos selle protokollide ja lisadega, mis kirjutati alla 2. mail 1992 ja mille osalised on Euroopa Ühendus, selle liikmesriigid, Island, Liechtenstein ning Norra;
- h) *assotsiatsioonileping* – iga selline leping, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Ühenduse või Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ja teiselt poolt vastava assotsiatsioonilepingu osalise vahel;
- i) *ECAA lennuettevõtja* – lennuettevõtja, millele on väljastatud käesolevas lepingus ette nähtud lennutegevusluba vastavalt I lisas nimetatud asjakohaste õigusaktide sätetele;
- j) *pädev tsiviillennundusasutus* – valitsusasutus või üksus, mis kasutab seaduslikku õigust lepinguosalise jurisdiktsiooni alla kuuluvate toodete, teenuste või lennutegevuslubade vastavuse hindamiseks ja nende heakskiitmiseks ning kasutamise või müümise kontrollimiseks ning mis võib võtta täitemeetmeid tagamaks, et tema jurisdiktsioonipiirkonnas turustatavad tooted või teenused vastavad õigusaktides sätestatud nõuetele;

- k) *konventsioon* – 7. detsembril 1944 Chicagos allkirjastamiseks avatud rahvusvaheline tsiviillennunduse konventsioon ning selle muudatused ja lisad;
  - l) *SESAR* – ühtse Euroopa taeva algatuse tehniline rakendamine, mis võimaldab uue põlvkonna lennuliikluse korraldamise süsteemide (ATM süsteemide) kooskõlastatud ja samaaegset uuringut, arendamist ja kasutuselevõttu;
  - m) *ATM üldplaan (lennuliikluse korraldamise üldplaan)* – SESARi lähtepunkt;
  - n) *EÜ liikmesriik* – Euroopa Ühenduse liikmesriik.
2. Mõistete “riik”, “siseriiklik”, “kodanikud” või “territoorium” kasutamine ei mõjuta ühegi lepinguosalise rahvusvahelisest õigusest tulenevat staatust.

Artikkel 3

Õigusaktide kohaldatavad sätted, millele viidatakse või mis sisalduvad I lisas ning mis on kohandatud vastavalt II lisale, või mis sisalduvad ühiskomitee otsustes, on lepinguosalistele siduvad ning moodustavad osa nende riigisisest õiguskorrast või võetakse sinna üle järgmiselt:

- a) õigusakt, mis vastab Euroopa Ühenduse määrusele, võetakse üle lepinguosaliste riigisisesse õiguskorda;
- b) õigusakt, mis vastab Euroopa Ühenduse direktiivile, rakendatakse lepinguosalise ametivõimude valitud viisil ja meetoditega.

Artikkel 4

Lepinguosalised võtavad kõik asjakohased üld- või erimeetmed, et tagada lepingust tulenevate kohustuste täitmine, ning hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada lepingu eesmärkide saavutamist.

Artikkel 5

Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta EMP lepingu osaliste vahelisi suhteid.

MITTEDISKRIMINEERIMINE

Artikkel 6

Käesoleva lepingu reguleerimisalas ning ilma et see piiraks lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on keelatud diskrimineerimine riikkondsuse alusel.

ASUTAMISÕIGUS

Artikkel 7

Käesoleva lepingu reguleerimisalas ja tingimustel ning ilma et see piiraks I lisas loetletud asjakohaste õigusaktide kohaldamist, ei kehtestata EÜ liikmesriigi või ECAA osalise kodanikele asutamisvabaduse piiranguid ühegi EÜ liikmesriigi või ECAA osalise territooriumil. Asutamisvabadus hõlmab õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtteid, eelkõige äriühinguid tingimustel, mille on oma kodanike jaoks õigusaktidega kehtestanud riik, kus niisugune asutamine toimub. Sama kehtib ka asutuste, tütarettevõtete või filiaalide kohta, mille EÜ liikmesriigi või ECAA osalise kodanikud on asutanud EÜ liikmesriigi või ECAA osalise territooriumil.

Artikkel 8

1. Käesoleva lepingu reguleerimisalas ning ilma et see piiraks I lisas loetletud asjakohaste õigusaktide kohaldamist, koheldakse äriühinguid, mis on asutatud või moodustatud vastavalt ühe EÜ liikmesriigi või ECAA osalise õigusaktidele ja mille peamine tegevuskoht on ECAAs, samaväärselt füüsiliste isikutega, kes on EÜ liikmesriikide või ECAA osaliste kodanikud.

2. Mõiste “äriühingud” tähendab tsiviil- või äriõiguslikke äriühinguid, sealhulgas ühistuid ning teisi avalik-õiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.

Artikkel 9

1. Artiklite 7 ja 8 sätteid ei kohaldata tegevuse suhtes, mis on lepinguosalise territooriumil kas või juhuti seotud avaliku võimu teostamisega.

2. Artiklite 7 ja 8 sätted ning nende alusel võetud meetmed ei piira nende õigus- või haldusnormide kohaldatavust, millega nähakse ette välisriigi kodaniku teistsugune kohtlemine avaliku korra, julgeoleku või tervisekaitse huvides.

Artikkel 10

1. Ilma et see piiraks olemasolevate lepingute soodsamate sätete kohaldamist, kaotavad lepinguosalisel lepingu reguleerimisalas koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed seadmete, varustuse, varuosade ning muude vahendite veo puhul, kui need on vajalikud ECAA lennuettevõtjale lepinguga ettenähtud tingimustel õhuveteenuste osutamise jätkamiseks.

2. Esimeses lõikes nimetatud kohustus ei takista lepinguosalistel selliseid vedusid keelata või kehtestada neile piiranguid juhul, kui see on vajalik avaliku korra või julgeoleku seisukohalt, inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks või intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Siiski ei tohi sellised keelud või piirangud kujutada endast meelevaldse diskrimineerimise vahendit ega lepinguosaliste vahelise kaubanduse varjatud piirangut.

LENNUOHUTUS

Artikkel 11

1. Lepinguosaliselised seavad sisse asjakohased meetmed, millega tagatakse, et õhusõiduk, mis on registreeritud ühes lepinguosaliselises riigis ja maandub teise lepinguosaliselise lennuväljal, vastab konventsiooni põhjal kehtestatud rahvusvahelistele ohutusnormidele ning läbib perroonikontrolli, mille teostavad õhusõiduki pardal ja ümber teise lepinguosaliselise volitatud esindajad ning mille käigus kontrollitakse õhusõiduki ja selle meeskonna dokumentide kehtivust ning õhusõiduki ja selle seadmete välist seisukorda.
2. Lepinguosaline võib igal ajal taotleda konsultatsioone seoses teise lepinguosaliselise ohutusnormidega, mis kehtivad valdkondades, mida ei reguleeri I lisa viidatud õigusaktid.
3. Ükski käesoleva lepingu säte ei piira pädeva tsiviillennundusametuse õigust võtta viivitamata asjakohaseid meetmeid, kui selgub, et toode või teenus võib:
  - i) mitte vastata konventsiooni põhjal kehtestatud miinimumstandarditele või

- ii) tekitada tõsiseid kahtlusi, mis tuvastatakse lõikes 1 nimetatud kontrolli käigus, et õhusõiduk või selle käitamine ei vasta konventsiooni põhjal kehtestatud miinimumstandarditele või
  - iii) tekitada tõsiseid kahtlusi, et konventsiooni põhjal kehtestatud miinimumstandarditest kinnipidamine ja nende haldamine on puudulik.
4. Kui pädev tsiviillennundusamet võtab lõike 3 alusel meetmeid, teatab ta viivitamata teiste lepinguosaliste tsiviillennundusametutele nende võtmisest ning selle põhjustest.
5. Kui meetmeid, mida lõike 3 kohaselt võeti, ei peatata niipea, kui nende võtmise põhjused on lakanud olemast, võib iga lepinguosaline suunata selle küsimuse lahendamiseks ühiskomiteele.
6. Kui siseriiklikus õiguses tehakse pädeva tsiviillennundusametuse staatust puudutavaid muudatusi, teatab asjaomane lepinguosaline sellest teistele lepinguosalistele.

LENNUNDUSJULGESTUS

Artikkel 12

1. Tsiviillennunduse kaitsmiseks õigusvastase sekkumise eest tagavad lepinguosalisel, et iga nende territooriumil paikneva lennujaama suhtes kohaldatakse ühiseid põhistandardeid ja lennundusjulgestuse järgimise järelevalve süsteeme, mis on esitatud I lisan.
2. Taotluse korral osutavad lepinguosalisel üksteisele abi, et ennetada tsiviilõhusõiduki kaaperdamist või muud sellise sõiduki, reisijate ja meeskonna, lennujaamade ja navigatsioonivahendite ohutuse vastast ebaseaduslikku tegevust ning muid tsiviillennundusjulgestust ähvardavaid ohte.
3. Kui toimub tsiviilõhusõiduki kaaperdamine või muu õhusõiduki, reisijate ja meeskonna, lennujaamade ja navigatsioonivahendite ohutuse vastane ebaseaduslik tegevus või tekib selliste intsidentide oht, abistavad lepinguosalisel üksteist, hõlbustades suhtlemist ning teisi asjakohaseid meetmeid, mille eesmärk on lõpetada selline intsident või selle tekkimise oht kiiresti ning ohutult.
4. Assotsiatsioonilepingu osalise suhtes võib Euroopa Komisjon korraldada I lisan viidatud Euroopa Ühenduse asjakohaste õigusaktide kohase kontrolli ning ta peab vajadusel osalema Euroopa Komisjoni poolt korraldatavas teiste lepinguosaliste kontrollis.

LENNULIIKLUSE KORRALDAMINE

Artikkel 13

1. Lepinguosalised teevad lennuliikluse korraldamisel koostööd, et laiendada ühtse Euroopa taeva algatust ka ECAAle eesmärgiga tõhustada olemasolevaid ohutusnorme ning Euroopa üldisi lennuliiklusstandardeid, optimeerida veomahtu ning viia miinimumini hilinemised.
2. Eesmärgiga hõlbustada oma territooriumil ühtse Euroopa taeva algatust käsitlevate õigusaktide rakendamist:
  - võtavad assotsiatsioonilepingu osalised oma pädevuse piires esimesel võimalusel vajalikud meetmed, et kohandada oma lennuliikluse korraldamise institutsioonilised struktuurid ühtse Euroopa taeva algatusega, eelkõige määrates või asutades riiklikud järelevalveasutused, mis on vähemalt oma tegevuses sõltumatud aeronavigatsiooniteenuse pakkujatest;

- seob Euroopa Ühendus assotsiatsioonilepingu osalised ühtse Euroopa taeva algatusest tulenevate tegevusalgatustega aeronavigatsiooniteenuste, õhuruumi ja koostalitlusvõime valdkonnas, eeskätt kaasates nad varakult asjakohaste lepinguosaliste jõupingutustesse funktsionaalsete õhuruumiosade rajamisel.
3. Euroopa Ühendus hoolitseb selle eest, et assotsiatsioonilepingu osalised kaasatakse täielikult ATM üldplaani arendamisse komisjoni SESARi programmi raames.

KONKURENTS

Artikkel 14

1. Käesoleva lepingu reguleerimisalas kohaldatakse III lisa sätteid. Kui konkurentsi ning riigiabi käsitlevad eeskirjad on sätestatud kahe või enama lepinguosalise vahel sõlmitud muudes lepingutes, näiteks assotsiatsioonilepingutes, kohaldatakse nende osaliste vahel neid eeskirju.
2. III lisa sätete suhtes ei kohaldata artikleid 15, 16 ja 17.

TÄITMINE

Artikkel 15

1. Ilma et see piiraks lõigete 2 ja 3 kohaldamist, tagab iga lepinguosaline, et siseriiklikes kohtutes võib tugineda käesolevast lepingust, eelkõige I lisas loetletud õigusaktidest tulenevatele õigustele.
2. Juhtudel, mis võivad mõjutada lepinguga lubatud tegelikke või võimalikke lennuteenuseid, on Euroopa Ühenduse institutsioonidel õigus kasutada volitusi, mis on neile I lisas viidatud või sisalduvate õigusaktide sätetega.
3. Kõik küsimused, mis puudutavad nende otsuste õiguspärasust, mis Euroopa Ühenduse institutsioonid teevad lepingu, eelkõige I lisas loetletud õigusaktide alusel, kuuluvad Euroopa Ühenduste Kohtu, edaspidi "Euroopa Kohus", ainupädevusse.

TÕLGENDAMINE

Artikkel 16

1. Niivõrd, kui käesoleva lepingu sätete ning I lisa loetletud õigusaktide sätete sisu langeb kokku EÜ asutamislepingu eeskirjade ning EÜ asutamislepingu kohaselt vastuvõetud õigusaktidega, tõlgendatakse nimetatud sätteid nende rakendamisel ja kohaldamisel vastavalt Euroopa Kohtu ja Euroopa Komisjoni otsustele, mis on tehtud enne käesoleva lepingu allkirjastamise kuupäeva. Otsused, mis tehakse pärast lepingu allkirjastamise kuupäeva, edastatakse teistele lepinguosalistele. Ühe lepinguosalise taotlusel otsustab selliste hiljem tehtud otsuste mõju üle ühiskomitee, pidades silmas vajadust tagada lepingu nõuetekohane toimimine. Olemasolevad tõlgendused edastatakse enne lepingu allkirjastamise kuupäeva ECAA osalistele. Otsused, mis ühiskomitee teeb kõnealuse korra kohaselt, on kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga.

2. Kui kohtuasja läbivaatamisel ECAA osalise kohtus tekib tõlgendamisküsimus lepingu, I lisas loetletud õigusaktide sätete või nende alusel vastuvõetud õigusaktide suhtes, mille sisu langeb kokku EÜ asutamislepingu eeskirjade ning EÜ asutamislepingu kohaselt vastuvõetud õigusaktidega, palub kohus vastavalt IV lisale Euroopa Ühenduse Kohtult selle küsimuse kohta otsust, kui ta peab seda oma otsuse tegemiseks vajalikuks. ECAA osaline võib kooskõlas IV lisaga sätestada, millises ulatuses ja milliste eeskirjade järgi kõnealust sätet tema kohtutes kohaldatakse. Selline otsus tehakse teatavaks hoiulevõtjale ning Euroopa Kohtule. Hoiulevõtja teavitab ka teisi lepinguosalisi.

3. Kui lepinguosalise kohus, kelle otsuse peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, ei saa vastavalt lõikele 2 pöörduda Euroopa Kohtu poole, edastab lepinguosaline iga sellise kohtu otsuse ühiskomiteele, kes kannab hoolt, et säiliks lepingu ühtne tõlgendamine. Kui ühiskomitee ei ole suutnud kahe kuu jooksul pärast seda, kui talle anti lahendada Euroopa Kohtu ja lepinguosalise kohtu praktika erinevuse küsimus, säilitada käesoleva lepingu ühtset tõlgendamist, võib kohaldada artiklis 20 sätestatud korda.

UUED ÕIGUSAKTID

Artikkel 17

1. Käesoleva leping ei piira ühegi lepinguosalise õigust ühepoolselt vastu võtta uusi õigusakte või muuta kehtivaid õigusakte tingimusel, et järgitakse mittediskrimineerimise põhimõtteid ning käesoleva artikli ja artikli 18 lõike 4 sätteid, õhustranspordi valdkonnas või sellega seotud aladel, mis on loetletud I lisa. Assotsiatsioonilepingu osalised ei võta selliseid õigusakte vastu, kui need pole käesoleva lepinguga kooskõlas.
2. Niipea kui lepinguosaline võtab vastu uue õigusakti või muudab õigusakti, teatab ta sellest ühiskomitee kaudu teistele lepinguosalistele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast selle õigusakti vastuvõtmist. Ükskõik millise lepinguosalise nõudel arutab ühiskomitee kahe kuu jooksul pärast nõude esitamist sellise uue õigusakti või muudatuse võimalikke mõjusid lepingu nõuetekohasele toimimisele.
3. Ühiskomitee:
  - a) võtab vastu otsuse, millega muudetakse I lisa, et vajaduse korral vastastikkuse alusel lisada sellesse uus õigusakt või muudatus või

- b) võtab vastu otsuse selle kohta, et kõnealune uus õigusakt või muudatus loetakse olevat lepinguga kooskõlas või
- c) otsustab, milliseid meetmeid võtta, et kaitsta lepingu nõuetekohast toimimist.

4. Kui õigusakt on vastu võetud lepingu allkirjastamise ja jõustumise vahel ning sellest on teavitatud ka teisi lepinguosalisi, loetakse ühiskomitee poole pöördumise kuupäevaks seda kuupäeva, millal teave saadi. Ühiskomitee otsuse langetamise kuupäev ei tohi olla varasem kui kuuskümmend päeva lepingu jõustumise kuupäevast.

ÜHISKOMITEE

Artikkel 18

1. Käesolevaga luuakse ühiskomitee, mis vastutab lepingu haldamise ja nõuetekohase rakendamise eest, ilma et see piiraks artikli 15 lõigete 2 ja 3 ning artiklite 21 ja 22 kohaldamist. Selleks annab ühiskomitee soovitusi ja võtab vastu otsuseid lepingus sätestatud juhtudel. Lepinguosalised täidavad ühiskomitee otsuseid kooskõlas oma õigusnormidega.
2. Ühiskomitee koosneb lepinguosaliste esindajatest.

3. Ühiskomitee teeb otsuseid ühehäälselt. Siiski võib ühiskomitee otsustada teatud eriküsimuste puhul kehtestada hääleteenamusel põhineva hääletuskorra.
4. Lepingu nõuetekohase täitmise tagamiseks vahetavad lepinguosalisel muuhulgas teavet lepinguga seotud uute õigusaktide või otsuste vastuvõtmise kohta ning konsulteerivad osalise nõudel ühiskomiteega, sealhulgas ka sotsiaalküsimustes.
5. Ühiskomitee võtab vastu töökorra.
6. Ühiskomitee eesistujaks on kordamööda ECAA osaline või Euroopa Ühendus ja selle liikmesriigid komitee töökorras ettenähtud tingimuste kohaselt.
7. Ühiskomitee eesistuja kutsub istungi kokku vähemalt kord aastas, et kontrollida lepingu üldist toimimist ning lepinguosalise nõudel, kui eriolukord seda nõuab. Ühiskomitee jälgib pidevalt Euroopa Kohtu praktika arengut. Selleks edastab Euroopa Ühendus ECAA osalistele kõik Euroopa Kohtu otsused, mis on olulised lepingu toimimise seisukohast. Käesoleva lepingu ühtse tõlgendamise tagamiseks võtab ühiskomitee meetme kolme kuu jooksul.

8. Ühiskomitee võib võtta vastu otsuse asutada töörühm, mis abistab teda tema ülesannete täitmisel.

Artikkel 19

1. Ühiskomitee otsus on lepinguosalistele siduv. Kui ühiskomitee otsus sisaldab nõuet, et lepinguosaline peab võtma meetmeid, siis nimetatud osaline võtab vajalikud meetmed ning teavitab sellest ühiskomiteed.

2. Ühiskomitee otsused avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ja ECAA lepinguosaliste ametlikes väljaannetes. Igas otsuses märgitakse lepinguosalistele kohustuslik rakendamise kuupäev ning ka muu ettevõtjaid puudutada võiv teave.

VAIDLUSTE LAHENDAMINE

Artikkel 20

1. Ühendus koos EÜ liikmesriikidega või ECAA osaline võib pöörduda käesoleva lepingu tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlusküsimuses ühiskomitee poole, välja arvatud juhtudel, mille puhul on käesolevas lepingus sätestatud erikord.

2. Kui 1 lõike alusel pöörduakse vaidlusküsimuses ühiskomitee poole, alustatakse vaidluspoolte vahel viivitamatult konsultatsioone. Juhul kui Euroopa Ühendus ei kuulu vaidluspoolte hulka, võib üks vaidluspooltest kutsuda ühenduse esindaja konsultatsioonidel osalema. Vaidluspooled võivad koostada lahenduseettepaneku, mis esitatakse viivitamatult ühiskomiteele. Otsused, mis ühiskomitee võtab vastu kõnealuse korra raames, arvestavad Euroopa Kohtu praktikat.
3. Kui ühiskomitee ei ole nelja kuu jooksul alates küsimuse esitamisest võtnud vastu otsust, mis vaidluse lahendaks, võivad vaidlusosalised esitada vaidluse Euroopa Kohtule, kelle otsus on lõplik ja siduv. Kord, mille kohaselt võib Euroopa Kohtu poole pöörduda, on sätestatud IV lisas.
4. Kui ühiskomitee ei ole nelja kuu jooksul alates küsimuse esitamisest võtnud vastu otsust, võivad lepinguosalistes vastavalt artiklitele 21 ja 22 võtta asjakohaseid kaitsemeetmeid, kuid mitte kauemaks kui kuueks kuuks. Pärast selle perioodi lõppu võib lepinguosaline lepingu vahetu mõjuga denonsseerida. Lepinguosaline ei võta kaitsemeetmeid küsimuse puhul, millega on lepingu kohaselt pööratud Euroopa Kohtu poole, välja arvatud juhtudel, mis on kindlaks määratud artikli 11 lõikes 3 või kooskõlas mehhanismidega, mis on sätestatud I lisas nimetatud üksikaktides.

KAITSEMEETMED

Artikkel 21

Ilma et see piiraks artikli 11 lõike 3 ning käesoleva lepingu protokollides nimetatud ohutus- ja julgestushinnangute kohaldamist, kasutatakse kaitsemeetmeid ainult sellises ulatuses ja nii kaua, kui on vajalik olukorra parandamiseks. Eelistatakse selliseid meetmeid, mis häirivad lepingu toimimist kõige vähem.

Artikkel 22

1. Lepinguosaline, kes kaalub kaitsemeetmete võtmist, teatab oma kavatsusest ühiskomitee kaudu teistele lepinguosalistele ja esitab kogu asjaomase teabe.
2. Lepinguosalised asuvad kohe ühiskomitees nõu pidama, et jõuda ühiselt vastuvõetava lahenduseni.
3. Ilma et see piiraks artikli 11 lõike 3 kohaldamist, ei või asjaomane lepinguosaline võtta kaitsemeetmeid enne, kui lõikes 1 nimetatud teavitamisest on möödunud üks kuu, välja arvatud juhul, kui lõikes 2 nimetatud konsulteerimismenetlus on lõppenud enne nimetatud tähtaja möödumist.

4. Asjaomane lepinguosaline teatab võetud meetmetest viivitamata ühiskomiteele ja esitab kogu asjakohase teabe.

TEABE AVALIKUSTAMINE

Artikkel 23

Lepinguosaliste esindajad, delegaadid ja eksperdid, samuti käesoleva lepingu kohaselt tegutsevad ametnikud ja teised teenistujad ei tohi ka pärast ametikohustuste lõppemist avaldada teavet, mille suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus, eelkõige teavet ettevõtjate, nende ärisidemete või nende kulukomponentide kohta.

KOLMANDAD RIIGID JA RAHVUSVAHELISED ORGANISATSIOONID

Artikkel 24

1. Lepinguosalised konsulteerivad üksteisega ühiskomitee raames lepinguosalise taotlusel ja artiklites 25 ja 26 ettenähtud korras järgmistes küsimustes:
  - a) õhustranspordi küsimused, mida käsitletakse rahvusvahelistes organisatsioonides ja

- b) lepinguosaliste ja kolmandate riikide vaheliste õhutranspordi alaste suhete arengu erinevad aspektid ning selles valdkonnas sõlmitud kahe- ja mitmepoolsete lepingute toimimine.
2. Lõikes 1 nimetatud konsultatsioonid toimuvad ühe kuu jooksul pärast taotlemist ja kiireloomulistel juhtudel nii kiiresti kui võimalik.

Artikkel 25

1. Artikli 24 lõike 1 punktis a sätestatud konsultatsioonide peamised eesmärgid on:
- a) määrata koos kindlaks, kas küsimused tõstatavad ühist huvi pakkuvaid probleeme ning
- b) sõltuvalt kõnealuste probleemide olemusest:
- arutada koos, kas lepinguosaliste meetmed asjaomastes rahvusvahelistes organisatsioonides tuleks kooskõlastada, või
  - arutada koos muid asjakohaseid lähenemisviise.
2. Lepinguosalised vahetavad võimalikult kiiresti lõikes 1 sätestatud eesmärkidega seotud teavet.

Artikkel 26

Artikli 24 lõike 1 punktis b nimetatud konsultatsioonide peamine eesmärk on uurida asjaomaseid küsimusi ja kaaluda sobivaid lähenemisviise.

ÜLEMINEKUKORD

Artikkel 27

1. I kuni VIII protokollis sätestatakse üleminekukord ja vastavad perioodid, mida kohaldatakse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja EÜ liikmesriikide ning teiselt poolt asjaomase assotsiatsioonilepingu osalise vahel. Norra või Islandi ja assotsiatsioonilepingu osalise vahelistes suhetes kohaldatakse samu tingimusi nagu Euroopa Ühenduse ja EÜ liikmesriikide vahel ühelt poolt ning asjaomase assotsiatsioonilepingu osalise vahel teiselt poolt.
2. Lõikes 1 osutatud üleminekuperioodide ajal määratakse kindlaks õhustranspordi süsteemi asjakohased elemendid kahe assotsiatsioonilepingu osalise vahel, tuginedes piiravamale kahest protokollist, osutades kõnealustele assotsiatsioonilepingu osalistele.
3. Assotsiatsioonilepingu osalise järkjärgulist üleminekut ECAA täielikule kohaldamisele hinnatakse. Hindamise korraldab Euroopa Ühendus koostöös asjaomase assotsiatsioonilepingu osalisega. Kui assotsiatsioonilepingu osaline on veendunud, et asjakohases protokollis sätestatud üleminekuperioodi lõpetamise tingimused on täidetud, teatab ta Euroopa Ühendusele, et tuleks korraldada hindamine.

4. Kui Euroopa Ühendus leiab, et tingimused on täidetud, teavitab ta sellest ühiskomiteed ning otsustab seejärel, et asjaomane assotsiatsioonilepingu osaline on valmis alustama järgmist üleminekuperioodi või võimaluse korral täielikult ühinema Euroopa ühise lennunduspiirkonnaga.

5. Kui Euroopa Ühendus leiab, et tingimused ei ole täidetud, teatab ta sellest ühiskomiteele. Ühendus soovib asjaomasele assotsiatsioonilepingu osalisele konkreetseid parandusmeetmeid ning määrab kindlaks rakendusperioodi, mille jooksul saab neid parandusmeetmeid mõistlikult rakendada. Enne rakendusperioodi lõppu hinnatakse teist korda ja vajadusel mitu korda, kas soovitatud parandusmeetmed on tõhusalt ning rahuldavalt rakendatud.

SEOS KAHEPOOLSETE ÕHUTRASPORDI LEPINGUTE JA KOKKULEPETEGA

Artikkel 28

1. Käesoleva lepingu sätted on ülimuslikud assotsiatsioonilepingu osaliste ja Euroopa Ühenduse, EÜ liikmesriigi, Norra või Islandi vahel sõlmitud või assotsiatsioonilepingu osaliste omavahel sõlmitud kehtivate kahepoolsete õhustranspordi lepingute ja/või kokkulepete sätete suhtes.

2. Olenemata lõikest 1 kohaldatakse artiklis 27 viidatud üleminekuperioodi jooksul assotsiatsioonilepingu osaliste ja Euroopa Ühenduse, EÜ liikmesriigi, Norra või Islandi vahel sõlmitud või kahe assotsiatsioonilepingu osalise vahel sõlmitud kahepoolsete lepingute või kokkulepete sätteid, mis reguleerivad kuuluvust, liiklusõigusi, veomahtu, sagedust, õhusõiduki liiki või vahetust, jagatud koodiga lende ning hinnakujundust nende lepingute või kokkulepete osaliste suhtes juhul, kui selline kahepoolne leping ja/või kokkulepe on asjaomaste õhusõidukite suhtes paindlikum kui kõnealuse assotsiatsioonilepingu osalise suhtes kohaldatava protokolliga sätteid.
3. Assotsiatsioonilepingu osalise ja teise lepinguosalise vaidlus küsimuses, kas ECAA täieliku kohaldamise seisukohast on paindlikumad assotsiatsioonilepingu osalise suhtes kohaldatava protokolliga või kahepoolsete lepingute ja/või kokkulepete sätteid, lahendatakse artiklis 20 sätestatud vaidluste lahendamise mehhanismi abil. Samamoodi lahendatakse vaidlused selle üle, millises seoses on omavahel vastukäivad protokollid.

JÕUSTUMINE, LÄBIVAATAMINE, LÕPETAMINE JA MUUD SÄTTED

Artikkel 29

Jõustumine

1. Käesoleva lepingu peavad allakirjutanud ratifitseerima või heaks kiitma oma kehtiva korra kohaselt. Ratifitseerimis- või heakskiitmiskiri antakse hoiule Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile (hoiulevõtja), kes teatab sellest teistele allakirjutanutele ja ka Rahvusvahelisele Tsiviillennundusorganisatsioonile.
2. Käesolev leping jõustub Euroopa Ühenduse ja EÜ liikmesriikide ning vähemalt ühe assotsiatsioonilepingu osalise ratifitseerimis- või heakskiitmiskirja hoiuleandmise kuupäevale järgneva teise kuu esimesel päeval. Iga allakirjutanu suhtes, kes kiidab lepingu heaks pärast seda kuupäeva, hakkab see kehtima kõnealuse allakirjutanu ratifitseerimis- või heakskiitmiskirja hoiuleandmise kuupäevale järgneva teise kuu esimesel päeval.
3. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võivad kaks või mitu lepinguosalist, kelle hulgas peab olema Euroopa Ühendus ja selle liikmesriigid ning vähemalt üks assotsiatsioonilepingu osaline, otsustada kohaldada lepingut ajutiselt omavahel selle allkirjastamise kuupäevast alates, teatades sellest hoiulevõtjale, kes teatab omakorda teistele lepinguosalistele.

Artikkel 30

Läbivaatamine

Leping vaadatakse läbi iga lepinguosalise taotlusel ning igal juhul viie aasta möödumisel selle jõustumisest.

Artikkel 31

Lõpetamine

1. Iga lepinguosaline võib lepingu denonsseerida, teatades sellest hoiulevõtjale, kes teatab lõpetamisest teistele lepinguosalistele ja Rahvusvahelisele Tsiviillennundusorganisatsioonile. Kui käesoleva lepingu denonsseerivad Euroopa Ühendus ja EÜ liikmesriigid, kaotab leping kehtivuse ühe aasta möödumisel sellise teatamise kuupäevast. Kui lepingu denonsseerib mõni teine lepinguosaline, kaotab leping kehtivuse ainult selle lepinguosalise suhtes ühe aasta jooksul sellise teatamise kuupäevast. Siiski võivad lepingu lõppemise kuupäeval osutatavad lennuteenused jätkuda kuni Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (IATA) selle lennuhooaja lõpuni, mille sisse langeb lepingu lõppemise kuupäev.
2. Kui assotsiatsioonilepingu osaline ühineb Euroopa Liiduga, lõpeb käesoleva lepingu alusel automaatselt tema staatus assotsiatsioonilepingu osalisena ning selle asemel saab ta EÜ liikmesriigi staatuse.

3. Käesolev leping kaotab kehtivuse või peatatakse assotsiatsioonilepingu osalise suhtes siis, kui vastav assotsiatsioonileping kaotab kehtivuse või peatatakse.

Artikkel 32

ECAA laienemine

Euroopa Ühendus võib kutsuda ECAAs osalema iga riiki või üksust, kes on valmis viima oma õhustransporti ja sellega seotud küsimusi reguleerivad õigusaktid kooskõlla ühenduse õigusega ning kellega ühendus on rajanud või rajab tiheda majanduskoostöö raamistiku, näiteks assotsiatsioonilepingu. Selleks teevad lepinguosalisel lepingus vajalikud muudatused.

Artikkel 33

Gibraltari lennujaam

1. Lepingu kohaldamisel Gibraltari lennujaama suhtes ei järeldu, et see kahjustaks Hispaania Kuningriigi ja Ühendkuningriigi õiguslikke seisukohti nende vaidluses selle territooriumi suveräänsuse üle, kus lennujaam paikneb.
2. Lepingu kohaldamine Gibraltari lennujaama suhtes lükatakse edasi, kuni jõustub kord, mis sisaldub Hispaania Kuningriigi ja Ühendkuningriigi välisministrite 2. detsembril 1987 esitatud ühisdeklaratsioonis.

*Artikkel 34**Keeled*

Käesolev leping on koostatud ühes eksemplaris Euroopa Liidu institutsioonide ja nende lepinguosaliste, kes ei ole Euroopa Ühendus ega tema liikmesriigid, ametlikes keeltes, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

SELLE KINNITUSEKS on nõuetekohaselt volitatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud:

TSIVIILLENNUDUSE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

Järgmiste Euroopa Ühenduse õigusaktide “kohaldatavaid sätteid” kohaldatakse kooskõlas põhilepingu ja horisontaalseid kohandusi käsitleva II lisaga, kui käesolevas lisas või I kuni VIII protokollis ei ole ette nähtud teisiti. Konkreetseid kohandused, mis tuleb teha üksikutesse õigusaktidesse, on sätestatud nende järel.

A. Turulepääs ja seonduvad küsimused

Nr 2407/92

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2407/92, 23. juuli 1992, lennuettevõtetele lennutegevuslubade väljaandmise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–18 ja lisa, välja arvatud artikli 13 lõikes 3 sisalduv viide EÜ asutamislepingu artiklile 226 (endine 196).

Nr 2408/92

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2408/92, 23. juuli 1992, ühenduse lennuettevõtjate juurdepääsu kohta ühendusesisestele lennuliinidele,

nagu seda on muudetud või kohandatud

- Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimusi käsitleva akti artikliga 29;

- EMP ühiskomitee otsusega nr 7/94, 21. märts 1994, millega muudetakse EMP lepingu protokoll nr 47 ja teatavaid lisasid;
- Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimusi ja Euroopa Liidu aluslepingute muudatusi käsitleva akti (edaspidi “2003. aasta ühinemisakt”) artikliga 20.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–15 ning I, II ja III lisa

Nr 2409/92

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2409/92, 23. juuli 1992, piletihindade ja lastitariifide kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10

Nr 95/93

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 95/93, 18. jaanuar 1993, ühenduse lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta,

nagu seda on muudetud

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 894/2002, 27. mai 2002, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1554/2003, 22. juuli 2003, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 793/2004, 21. aprill 2004, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–12 ja artikli 14a lõige 2.

Artikli 12 lõike 2 kohaldamisel asendatakse mõiste “komisjon” mõistega “ühiskomitee”.

Nr 96/67

Nõukogu direktiiv 96/67/EÜ, 15. oktoober 1996, juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–25 ja lisa.

Artikli 10 kohaldamisel asendatakse mõiste “liikmesriigid” mõistega “EÜ liikmesriigid”.

Artikli 20 lõike 2 kohaldamisel asendatakse mõiste “komisjon” mõistega “ühiskomitee”.

Nr 785/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 785/2004, 21. aprill 2004, kindlustusnõuete kohta lennuettevõtjatele ja õhusõiduki käitajatele

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–8 ja artikli 10 lõige 2

B. Lennuliikluse korraldamine

Nr 549/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 549/2004, 10. märts 2004, millega sätestatakse raamistik ühtse Euroopa taeva loomiseks (raammäärus)

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–4, 6 ja 9–14

Nr 550/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 550/2004, 10. märts 2004, aeronavigatsiooniteenuste osutamise kohta ühtses Euroopa taevas (teenuse osutamise määrus)

Kohaldatavad sätted: artiklid 1-19, I ja II lisa

Nr 551/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 551/2004, 10. märts 2004, õhuruumi korraldamise ja kasutamise kohta ühtses Euroopa taevas (õhuruumi määrus)

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–11

Nr 552/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 552/2004, 10. märts 2004, Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu koostalitlusvõime kohta (koostalitlusvõime määrus)

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–12, I–V lisa

Nr 2096/2005

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2096/2005, 20. detsember 2005, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste osutamise ühised nõuded

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–9, I–V lisa

Nr 2150/2005

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2150/2005, 23. detsember 2005, milles sätestatakse ühised eeskirjad õhuruumi paindlikuks kasutamiseks

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–9, lisa

C. Lennuohutus

Nr 3922/91

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 3922/91, 16. detsember 1991, tehniliste nõuete ja haldusprotseduuride kooskõlastamise kohta tsiviillennunduses, nagu seda on muudetud

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 2176/96, 13. november 1996, nõukogu määruse (EMÜ) nr 3922/91 ühitamisest teadusliku ja tehnilise progressiga;
- komisjoni määrusega (EÜ) nr 1069/1999, 25. mai 1999, millega kohandatakse teaduse ja tehnika arenguga nõukogu määrust (EMÜ) nr 3922/91;

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 2871/2000, 28. detsember 2000, millega teaduse ja tehnika arengut arvesse võttes kohandatakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3922/91 tehniliste nõuete ja haldusprotseduuride kooskõlastamise kohta tsiviillennunduses;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1592/2002, 15. juuli 2002, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ning Euroopa Lennundusohutusameti loomist

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10, 12–13, välja arvatud artikli 4 lõige 1 ja artikli 8 lõike 2 teine lause, I–III lisa.

Artikli 12 kohaldamisel asendatakse mõiste “liikmesriigid” mõistega “EÜ liikmesriigid”.

Nr 94/56

Nõukogu direktiiv 94/56/EÜ, 21. november 1994, millega kehtestatakse tsiviillennunduses toimunud lennuõnnetuste ja -intsidentide uurimise põhimõtted

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–12.

Artiklite 9 ja 12 kohaldamisel asendatakse mõiste “komisjon” mõistega “kõik teised ECAA lepinguosaliselised”.

Nr 1592/2002

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1592/2002, 15. juuli 2002, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ning Euroopa Lennundusohutusameti loomist, nagu seda on muudetud:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1643/2003, 22. juuli 2003, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1592/2002;
- komisjoni määrusega (EÜ) nr 1701/2003, 24. september 2003, millega kohandatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1592/2002 artiklit 6

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–57, I ja II lisa

Nr 2003/42

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/42/EÜ, 13. juuni 2003, vahejuhtumitest teatamise kohta tsiviillennunduses

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–11, I ja II lisa

Nr 1702/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1702/2003, 24. september 2003, millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad, nagu seda on muudetud

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 381/2005, 7. märts 2005, millega muudetakse komisjoni määrust nr 1702/2003

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–4, lisa. Selles määruses osutatud üleminekuperioodid määrab ühiskomitee.

Nr 2042/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2042/2003, 20. november 2003, õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–6, I–IV lisa

Nr 104/2004

Komisjoni määrus (EÜ) nr 104/2004, 22. jaanuar 2004, milles sätestatakse Euroopa Lennundusohutusameti apellatsiooninõukogu korraldust ja koosseisu käsitlevad eeskirjad

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–7 ja lisa

Nr 488/2005

Komisjoni määrus (EÜ) nr 488/2005, 21. märts 2005, mis käsitleb Euroopa Lennundusohutusametile makstavaid tasusid ja lõive

Nr 2111/2005

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2111/2005, 14. detsember 2005, mis käsitleb ühenduse nimekirja, millesse kantakse lennuettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu, koostamist ja lennureisijate teavitamist lendu teenindavast lennuettevõtjast ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivi 2004/36/EÜ artikkel 9

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–13, lisa

D. Lennundusjulgestus

Nr 2320/2002

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2320/2002, 16. detsember 2002, millega kehtestatakse tsiviilennundusjulgestuse valdkonna ühiseeskirjad, nagu seda on muudetud

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 849/2004, 29. aprill 2004, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2320/2002

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–12 ja lisa

Nr 622/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 622/2003, 4. aprill 2003, millega nähakse ette meetmed lennundusjulgestuse ühiste põhistandardite rakendamiseks, nagu seda on muudetud

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 68/2004, 15. jaanuar 2004, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 622/2003;

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 781/2005, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 622/2003;
- komisjoni määrusega (EÜ) nr 857/2005, 6. juuni 2005, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 622/2003

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–5 ja lisa

Nr 1217/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1217/2003, 4. juuli 2003, millega nähakse ette siseriiklike tsiviillennundusjulgestuse kvaliteedikontrolli programmide ühised täpsed nõuded

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–11, I ja II lisa

Nr 1486/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1486/2003, 22. august 2003, millega nähakse ette tsiviillennundusjulgestuse valdkonnas korraldatavate komisjoni inspekteerimiste kord

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–16

Nr 1138/2004

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1138/2004, 21. juuni 2004, millega kehtestatakse lennujaama turvaala kriitiliste osade ühine määratlus

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–8

E. Keskkond

Nr 89/629

Nõukogu direktiiv 89/629/EMÜ, 4. detsember 1989, tsiviilkasutuses olevate allahelikiirusega reaktiivlennukite müra piiramise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–8

Nr 92/14

Nõukogu direktiiv 92/14/EMÜ, 2. märts 1992, rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni teise väljaande (1988) 16. lisa 1. köite 2. peatüki II osas käsitletud lennukite lendude piiramise kohta,

nagu seda on muudetud

- nõukogu direktiiviga 98/20/EÜ, 30. märts 1998, millega muudetakse direktiivi 92/14/EMÜ;
- nõukogu direktiiviga 1999/28/EÜ, 21. aprill 1999, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/14/EMÜ;
- komisjoni määrusega (EÜ) nr 991/2001, 21. mai 2001, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/14/EMÜ

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–11 ja lisa

Nr 2002/30

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/30/EÜ, 26. märts 2002, müraga seotud käitamispiirangute eeskirjade ja -korra kehtestamise kohta ühenduse lennuväljadel.

Muudetud või kohandatud 2003. aasta ühinemisaktiga.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–15, I ja II lisa

Nr 2002/49

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/49/EÜ, 25. juuni 2002, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–16, I– VI lisa

F. Sotsiaalsed aspektid

Nr 1989/391

Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ, 12. juuni 1989, töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–16 ja 18–19

Nr 2003/88

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/88/EÜ, 4. november 2003, tööaja korralduse teatavate aspektide kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–19, 21–24 ja 26–29

Nr 2000/79

Nõukogu direktiiv 2000/79/EÜ, 27. november 2000, mis käsitleb Euroopa Lennuettevõtjate Ühenduse (AEA), Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF), Euroopa Lennumeeskonnaliikmete Liidu (ECA), Euroopa Piirkondlike Lennuettevõtjate Ühenduse (ERA) ja Rahvusvahelise Lennutranspordiettevõtjate Ühenduse (IACA) sõlmitud kokkulepet tsiviillennunduse lennupersonali tööaja korralduse kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–5

G. Tarbijakaitse

Nr 90/314

Nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, 13. juuni 1990, reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10

Nr 92/59

Nõukogu direktiiv 92/59/EMÜ, 29. juuni 1992, üldise tooteohutuse kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–19

Nr 93/13

Nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ, 5. aprill 1993, ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10 ja lisa.

Artikli 10 kohaldamisel asendatakse mõiste “komisjon” mõistega “kõik teised ECAA lepinguosalisised”.

Nr 95/46

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–34

Nr 2027/97

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2027/97, 9. oktoober 1997, lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul,

nagu seda on muudetud

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 889/2002, 13. mai 2002, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2027/97

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–8

Nr 261/2004

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 261/2004, 11. veebruar 2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–17

H. Muud õigusaktid

Nr 2299/1989

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 2299/89, 24. juuli 1989, toimimisjuhendi kohta arvutipõhiste ettetellimissüsteemide puhul,

nagu seda on muudetud

- nõukogu määrusega (EMÜ) nr 3089/93, 29. oktoober 1993, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2299/89;
- nõukogu määrusega (EÜ) nr 323/1999, 8. veebruar 1999, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2299/89.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–22 ja lisa

Nr 91/670

Nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, 16. detsember 1991, lennunduspersonali lennunduslubade vastastikuse tunnustamise kohta tsiviillennunduses

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–8 ja lisa

Nr 3925/91

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 3925/91, 19. detsember 1991, ühendusesiseseid lende tegevate isikute salongi- ja registreeritud pagasi ning ühendusesiseseid merereise tegevate isikute pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide ja formaalsuste lõpetamise kohta

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–5

Nr 437/2003

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 437/2003, 27. veebruar 2003, reisijate, kauba ja posti õhuvedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta, nagu seda on muudetud

- komisjoni määrusega (EÜ) nr 1358/2003, 31. juuli 2003, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 437/2003 ja muudetakse seda.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–11, I ja II lisa

Nr 1358/2003

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1358/2003, 31. juuli 2003, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 437/2003 reisijate, kauba ja posti õhuvedu käsitlevate statistiliste andmete kohta ja muudetakse selle I ja II lisa

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–4, I-III lisa

Nr 2003/96

Nõukogu direktiiv 2003/96/EÜ, 27. oktoober 2003, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik

Kohaldatavad sätted: artikli 14 lõike 1 punkt b ja lõige 2

II LISA**Horisontaalsed kohandused ja teatav menetluskord**

I lisa loetletud õigusaktide sätteid kohaldatakse kooskõlas lepingu ja käesoleva lisa punktidega 1–4, kui I lisa ei ole sätestatud teisiti. Konkreetseid kohandused, mis tuleb üksikutesse õigusaktidesse teha, on sätestatud I lisa.

Lepingut kohaldatakse käesoleva lisa punktides 5 ja 6 sätestatud menetluskorra kohaselt.

1. ÕIGUSAKTIDE SISSEJUHATAVAD OSAD

Loetletud õigusaktide preambuleid käesoleva lepingu kohaldamisel ei kohandata. Neid arvestatakse lepingu raames sellisel määral, mis on vajalik kõnealustes õigusaktides sisalduvate sätete nõuetekohaseks tõlgendamiseks ja kohaldamiseks.

2. ÕIGUSAKTIDES KASUTATAVAD SPETSIIFILISED MÕISTED

Järgmised mõisted, mida on kasutatud I lisa loetletud õigusaktides, asendatakse järgmiselt:

- a) mõiste “ühendus” asendatakse mõistega “Euroopa ühine lennunduspiirkond”;
- b) mõisted “ühenduse õigus”, “ühenduse õigusaktid”, “ühenduse dokumendid” ning “EÜ asutamisleping” asendatakse mõistega “ECAA leping”;

- c) mõiste “ühenduse lennujaam” asendatakse mõistega “Euroopa ühises lennunduspiirkonnas asuv lennujaam”;
- d) mõiste “Euroopa Ühenduste Teataja” või “Euroopa Liidu Teataja” asendatakse mõistega “lepinguosaliste ametlikud väljaanded”
- e) mõiste “ühenduse lennuettevõtja” asendatakse mõistega “ECAA lennuettevõtja”.

3. VIITED LIIKMESRIIKIDELE

Ilma et see piiraks käesoleva lisa punkti 4 kohaldamist, loetakse, et I lisas nimetatud õigusaktides sisalduvad viited “liikmesriigile” või “liikmesriikidele” hõlmavad lisaks EÜ liikmesriikidele ka ECAA osalisi.

4. EUROOPA ÜHENDUSTE KOMITEESID JA ASSOTSIAATSIOONILEPINGU OSALISTEGA KONSULTEERIMIST KÄSITLEVAD SÄTTED

Euroopa Komisjon konsulteerib assotsiatsioonilepingu osaliste ekspertidega, kellele antakse võimalus esitada oma nõuanded iga kord, kui I lisas loetletud õigusaktid näevad ette Euroopa Komisjoni konsultatsioone Euroopa ühenduste komiteedega ning võimalust esitada oma nõuandeid või arvamusi.

Iga konsultatsioon koosneb ühest koosolekust, mida juhatab Euroopa Komisjon, ning see toimub ühiskomitee raames Euroopa Komisjoni kutsel enne konsultatsioone asjakohase Euroopa Ühenduse komiteega. Euroopa Komisjon edastab igale assotsiatsioonilepingu osalisele kogu vajaliku teabe vähemalt kaks nädalat enne istungit, kui asjaolud ei nõua lühemat etteteatamisaega.

Assotsiatsioonilepingu osalistel palutakse esitada oma seisukohad Euroopa Komisjonile. Euroopa Komisjon võtab assotsiatsioonilepingu osaliste nõuandeid nõuetekohaselt arvesse.

Eespool nimetatud sätted ei kehti lepingus sätestatud konkurentsieeskirjade kohaldamisel, mille puhul kehtib konsulteerimiskord, mis on sätestatud III lisas.

5. KOOSTÖÖ JA TEABEVAHETUS

Lepinguosaliste pädevate asutuste asjakohaste volituste kasutamise hõlbustamiseks vahetavad sellised asutused nõudmisel vastastikku teavet, mis on vajalik lepingu nõuetekohaseks toimimiseks.

6. VIIDE KEELTELE

Lepingu kohaldamisalas kehtestatud menetlustes ja ilma et see piiraks IV lisa kohaldamist, on lepinguosalistel õigus kasutada Euroopa Liidu institutsioonide või teiste lepinguosaliste ametlikke keeli. Siiski on lepinguosalistes teadlikud, et inglise keele kasutamine hõlbustab seda korda. Kui ametlikus dokumendis kasutatakse keelt, mis ei ole Euroopa Liiduinstitutsioonide ametlik keel, tuleb samaaegselt esitada tõlge mõnda Euroopa Liiduinstitutsioonide ametlikku keelde, võttes arvesse eelmises lauses sätestatud. Kui lepinguosaline kavatseb suulise menetluse korral kasutada keelt, mis ei ole Euroopa Liiduinstitutsioonide ametlik keel, peab see lepinguosaline tagama sünkroontõlke.

III LISA Artiklis 14 viidatud
konkurentsi ja riigiabi käsitlevad eeskirjad*Artikkel 1**Riigimonopolid*

Assotsiatsioonilepingu osaline kohandab järk-järgult kaubanduslikke riigimonopole tagamaks, et kõnealuse assotsiatsioonilepingu osalise üleminekumeetmeid käsitlevas lepingu protokollis viidatud teise perioodi lõpuks ei esine kaupade hankimis- ja turustamistingimuste osas lepinguosaliste kodanike diskrimineerimist. Ühiskomiteed teavitatakse selle eesmärgi saavutamiseks võetud meetmetest.

*Artikkel 2**Riigiabi ja konkurentsi käsitlevate õigusaktide ühtlustamine*

1. Lepinguosalised tunnistavad, et on tähtis ühtlustada assotsiatsioonilepingu osaliste riigiabi ja konkurentsi käsitlevad kehtivad õigusaktid Euroopa Ühenduse omadega. Assotsiatsioonilepingu osalised püüavad tagada, et nende kehtivad ja tulevased õigusaktid, mis käsitlevad riigiabi ja konkurentsi, ühtlustatakse järk-järgult Euroopa Ühenduse *acquis*'ga.

2. Ühtlustamine algab lepingu jõustumisest ning laieneb kõnealuse assotsiatsioonilepingu osalise üleminekumeetmeid käsitlevas lepingu protokollis viidatud teise perioodi lõpuks järk-järgult Euroopa Ühenduse riigiabi ja konkurentsi käsitlevate sätete elementidele, millele osutatakse käesolevas lisas. Assotsiatsioonilepingu osaline määrab Euroopa Komisjoni nõusolekul kindlaks ka õigusaktide ühtlustamise jälgimise ja täitmise tagamise korra.

Artikkel 3

Konkurentsi eeskirjad ja muud majandussätted

1. Järgmised tegevused on vastuolus lepingu nõuetekohase toimimisega, kui need võivad mõjutada kaubandust kahe või enama lepinguosalise vahel:
  - i) ettevõtjate vahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja ettevõtjate kooskõlastatud tegevus, mille eesmärgiks või tagajärjeks on konkurentsi takistamine, piiramine või moonutamine;
  - ii) ühe või mitme ettevõtja turgu valitseva seisundi kuritarvitamine lepinguosaliste territooriumil või selle olulisel osal;
  - iii) riigiabi, mis moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, soosides teatavaid ettevõtjaid või tooteid.

2. Käesoleva artikliga vastuolus olevat tegevust hinnatakse Euroopa Ühenduses kehtivate konkurentsieeskirjade, eelkõige EÜ asutamislepingu artiklite 81, 82, 86 ja 87 ning Euroopa Ühenduse institutsioonide vastuvõetud tõlgendavate dokumentide kohaldamisest tulenevate kriteeriumide alusel.

3. Iga assotsiatsioonilepingu osaline tagab, et lõike 1 punktide i ja ii täielikuks kohaldamiseks vajalikud volitused usaldatakse oma tegevuses sõltumatule riigiasutusele seoses eraõiguslike ja avalik-õiguslike ettevõtjate ja selliste ettevõtjatega, kellele on antud eriõigused.

4. Assotsiatsioonilepingu osaline määrab või asutab oma tegevuses sõltumatu asutuse, millele usaldatakse lõike 1 punkti iii sätete täielikuks kohaldamiseks vajalikud volitused. Nimetatud asutusel on muu hulgas volitused kiita heaks riigiabiprogramme ja üksikabi vastavalt lõikele 2 ning nõuda ebaseaduslikult antud riigiabi tagastamist.

5. Lepinguosalised tagavad riigiabi läbipaistvuse muu hulgas sellega, et esitavad teistele lepinguosalistele korralise aastaaruande või sellega võrdväärse dokumendi, järgides riigiabi käsitlevas ühenduse ülevaates kirjeldatud meetodikat ja esitusviisi. Ühe lepinguosalise taotlusel annab teine lepinguosaline teavet teatavate riigiabiga seotud üksikjuhtude kohta.

6. Iga lepinguosaline koostab enne lõikes 4 nimetatud asutuse loomist algatatud abiprogrammide täieliku nimistu ning viib sellised abiprogrammid vastavusse lõikes 2 nimetatud kriteeriumidega.
7. a) Lõike 1 punkti iii kohaldamiseks tunnustavad lepinguosalised, et assotsiatsioonilepingu osalise üleminekumeetmeid käsitlevas lepingu protokollis osutatud perioodide jooksul võetakse asjaomase assotsiatsioonilepingu osalisele antud riigiabi hindamisel arvesse asjaolu, et see assotsiatsioonilepingu osaline on võrdsustatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis a kirjeldatud ühenduse piirkondadega.
- b) Assotsiatsioonilepingu osalise üleminekumeetmeid käsitlevas lepingu protokollis viidatud esimese perioodi lõpuks esitab kõnealune osaline Euroopa Ühenduste Komisjonile NUTS II tasemel ühtlustatud arvandmed, mis käsitlevad SKPd inimese kohta. Lõikes 4 nimetatud asutus ja Euroopa Komisjon hindavad seejärel üheskoos asjaomase assotsiatsioonilepingu osalise piirkondade abikõlblikkust ja sellega seotud abi ülemmäära, et koostada piirkondliku abi kaart vastavalt asjakohastele ühenduse suunistele.

8. Kui üks lepinguosaline leiab, et teatav tegevus ei ole kooskõlas lõikega 1, võib ta võtta vajalikud meetmed pärast konsulteerimist ühiskomitees või 30 tööpäeva jooksul pärast sellise konsultatsiooni taotlemist.

9. Lepinguosalised vahetavad teavet, võttes arvesse piiranguid, mis tulenevad ameti- ja ärisaladuse hoidmise nõuetest.

IV LISA

Taotluse esitamine Euroopa Ühenduste Kohtule

1. Lepingu artikliga 16 seotud üldpõhimõtted

1. Eelotsuse taotluste suhtes kohaldatakse võimaluse korral Euroopa Ühenduste Kohtu, edaspidi “Euroopa Kohtu”, kehtestatud menetlusi. Kui eelotsus on tehtud, kohaldab lepinguosalise kohus tõlgendust, mille on oma otsusega andnud Euroopa Kohus.
2. Lepinguosalistel on lepingu kohaldamisalas EÜ liikmesriikidega samad õigused esitada märkusi Euroopa Kohtule.

2. Lepingu artikli 16 lõikes 2 esitatud korra ulatus ja üksikasjad

1. Kui lepinguosaline võtab vastavalt artikli 16 lõike 2 teisele lausele vastu otsuse Euroopa Kohtule esitatavate taotluste ulatuse ja üksikasjade kohta, täpsustatakse selles otsuses, kas:
  - a) kõnealuse lepinguosalise iga kohus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, taotleb Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse kohtuasja käigus esile kerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb artikli 16 lõikes 2 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada selleks, et ta saaks teha otsuse, või
  - b) kõnealuse lepinguosalise iga kohus võib taotleda Euroopa Kohtult, et see teeks eelotsuse kohtuasja käigus üleskerkinud küsimuse kohta, mis käsitleb artikli 16 lõikes 2 osutatud õigusakti kehtivust või tõlgendamist, kui see kohus leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada selleks, et ta saaks teha otsuse.
2. Artikli 16 lõike 2 kohaldamise üksikasjad tuginevad põhimõtetele, mis on esitatud Euroopa Kohtu toimimist reguleerivates sätetes, sealhulgas ka EÜ asutamislepingu asjakohastes sätetes, Euroopa Kohtu põhikirjas ja kodukorras ning praktikas. Kui lepinguosaline võtab vastu otsuse käesoleva sätte kohaldamise üksikasjalike eeskirjade kohta, arvestab ta ka Euroopa Kohtu avaldatud praktilisi juhiseid, mis käsitlevad siseriiklike kohtute tehtavaid eelotsuste taotlusi.

3. Taotlused vastavalt lepingu artikli 20 lõikele 3

Vaidlusi, mis edastatakse Euroopa Kohtule vastavalt artikli 20 lõikele 3, käsitletakse samal viisil nagu vaidlusi, mis edastatakse vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 239.

4. Taotluse esitamine

Euroopa Kohtule ja keeled

Lepinguosalistel on Euroopa Kohtu menetlustes, mis on kehtestatud lepingu kohaldamisalas, õigus kasutada Euroopa Liiduinstitutsioonide või teise lepinguosalise ametlikke keeli. Kui ametlikus dokumendis kasutatakse keelt, mis ei ole Euroopa Liidu institutsioonide ametlik keel, esitatakse samaaegselt ka prantsuskeelne tõlge. Kui lepinguosaline kavatab suulise menetluse korral kasutada keelt, mis ei ole Euroopa Liidu institutsioonide ametlik keel, peab see lepinguosaline tagama sünkroontõlke prantsuse keelde.

V LISA

I PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
ALBAANIA VABARIIGI VAHEL*Artikkel 1**Üleminekuperioodid*

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Albaania Vabariik (edaspidi Albaania) on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni Albaania Vabariik (edaspidi Albaania) on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks Albaania
  - i) on Ühinenud Lennuametite täisliige ning püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennuohutuse alaseid õigusakte;
  - ii) kohaldab Euroopa tsiviillennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgestuse alaseid õigusakte;
  - iii) kohaldab I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), määrust (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), määrust (EÜ) nr 261/2004 (lennureisist mahajätmise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja kohta);
  - iv) eraldab lennuliiklusteenuste pakkuja ja riikliku reguleeriva organi, asutab riikliku lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse, alustab oma õhuruumi ümberkorraldamist üheks või mitmeks funktsionaalseks õhuruumiosaks ning kohaldab õhuruumi paindlikku kasutamist;

- v) ratifitseerib rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
  - vi) on teinud piisavalt edusamme artikli 14 lõikes 1 osutatud põhilepingus või III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuks kohaldab Albaania käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3

Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.
- a) Esimese üleminekuperioodi jooksul:
    - i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Albaania iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;

ii) ei oma Albaania ega selle kodanikud ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.

b) Teise üleminekuperioodi jooksul:

i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punkti a alapunktis i;

ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Albaania ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;

iii) lubatakse Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Albaania sihtkohas.

2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Albaania ja ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid I lisas nimetatud õigusaktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Albaanial või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse Albaania vaatlejana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Albaania täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.
- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

*Artikkel 5**Lennundusjulgestus*

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse Albaania pädevale asutusele teatavaks I lisa sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Albaania lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

II PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE NING TEISELT POOLT BOSNIA JA HERTSEGOVIINA VABARIIGI VAHEL

Artikkel 1

Üleminekuperioodid

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Bosnia ja Hertsegoviina on täitnud kõik käesoleva protokolliga artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni Bosnia ja Hertsegoviina on täitnud kõik käesoleva protokolliga artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

Artikkel 2

Üleminekuga seotud tingimused

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks Bosnia ja Hertsegoviina
  - i) on Ühinenud Lennuametite täisliige ning püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennuohutuse alaseid õigusakte;

- ii) kohaldab Euroopa tsiviillennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgestuse alaseid õigusakte;
- iii) kohaldab I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), direktiivi 96/67/EÜ (maapealse käitluse kohta), määrust (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), määrust (EÜ) nr 261/2004 (lennureisist mahajätmise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja kohta);
- iv) ratifitseerib rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
- v) on teinud piisavalt edusamme põhilepingu artikli 14 lõikes 1 osutatud lepingus või käesoleva lepingu III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.

- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuks Bosnia ja Hertsegiiniina
  - i) eraldab lennuliiklusteenuste pakkuja ja riikliku reguleeriva organi, asutab riikliku lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse, alustab oma õhuruumi ümberkorraldamist üheks või mitmeks funktsionaalseks õhuruumiosaks ning kohaldab õhuruumi paindlikku kasutamist;
  - ii) kohaldab käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3

Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.
  - a) Esimese üleminekuperioodi jooksul:
    - i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud Bosnia ja Hertsegiiniina, kasutada piiramatult liiklusõigusi Bosnia ja Hertsegiiniina iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;

- ii) ei oma Bosnia ja Hertsegoviina ega selle kodanikud ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma Bosnia ja Hertsegoviina lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.
- b) Teise ülemineku perioodi jooksul:
- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja Bosnia ja Hertsegoviina lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punkti a alapunktis i;
  - ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Bosnia ja Hertsegoviina ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
  - iii) lubatakse Bosnia ja Hertsegoviina lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukid mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Bosnia ja Hertsegoviina sihtkohas.

- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.
- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Bosnia ja Hertsegoviina ning ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid I lisas nimetatud õigusaktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Bosnial ja Hertsegoviinal või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse Bosnia ja Hertsegoviina vaatlejana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Bosnia ja Hertsegoviina täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.

- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Bosnia ja Hertsegoviina lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

Artikkel 5

Lennundusjulgestus

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse Bosnia ja Hertsegoviina pädevale asutusele teatavaks I lisas sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Bosnia ja Hertsegoviina lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

III PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
BULGAARIA VABARIIGI VAHEL

*Artikkel 1**Üleminekuperiood*

- 1) Üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Bulgaaria Vabariik (edaspidi Bulgaaria) on täitnud kõik käesoleva protokollis artiklis 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine, kuid mitte kauem kui Bulgaaria liitumiseni Euroopa Liiduga.
- 2) Viited “teisele üleminekuperioodile” käesolevas lepingus või selle lisades tähendavad Bulgaaria puhul lõikes 1 nimetatud üleminekuperioodi.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

Üleminekuperioodi lõpuks kohaldab Bulgaaria käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisa sätestatud õigusakte, nagu on ette nähtud põhilepingu artikliga 3.

*Artikkel 3**Üleminekukord*

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.

Üleminekuperioodi jooksul:

- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud Bulgaaria, kasutada piiramatult liiklusõigusi Bulgaaria iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;
- ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Bulgaaria ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
- iii) lubatakse Bulgaaria lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Bulgaaria sihtkohas.

- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.
- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Bulgaaria ja ühenduse kohustust väljastada alates üleminekuperioodi algusest lennutegevuslubasid I lisas nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Bulgaarial või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Bulgaaria täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.

- 2) Üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Bulgaaria lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

Artikkel 5

Lennundusjulgestus

Üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Bulgaaria lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

IV PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
HORVAATIA VABARIIGI VAHEL

*Artikkel 1**Üleminekuperioodid*

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Horvaatia Vabariik (edaspidi Horvaatia) on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni Horvaatia on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks Horvaatia
  - i) on Ühinenud Lennuametite täisliige ning püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennuohutuse alaseid õigusakte;
  - ii) kohaldab Euroopa tsiviillennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgustuse alaseid õigusakte;
  - iii) kohaldab lepingu I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), direktiivi 96/67/EÜ (maapealse käitluse kohta), määrust (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), määrust (EÜ) nr 261/2004 (lennureisist mahajätmise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja kohta);
  - iv) eraldab lennuliiklusteenuste pakkuja ja riikliku reguleeriva organi, asutab riikliku lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse, alustab oma õhuruumi ümberkorraldamist üheks või mitmeks funktsionaalseks õhuruumiosaks ning kohaldab õhuruumi paindlikku kasutamist;

- v) ratifitseerib rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
  - vi) on teinud piisavalt edusamme põhilepingu artikli 14 lõikes 1 osutatud lepingus või käesoleva lepingu III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuks kohaldab Horvaatia käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3

Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.
- a) Esimese ja teise üleminekuperioodi jooksul lubatakse ühenduse lennutevõtjatel ning lennutevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud Horvaatia, kasutada piiramatult liiklusõigusi Horvaatia iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel.

- b) Teise üleminekuperioodi jooksul:
- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja Horvaatia lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punktis a;
  - ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Horvaatia ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
  - iii) lubatakse Horvaatia lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et see moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Horvaatia sihtkohas.
- c) Teise üleminekuperioodi lõpuni ei oma Horvaatia ega selle kodanikud ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma Horvaatia lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.
- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Horvaatia ja ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid I lisas nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Horvaatial või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse Horvaatia vaatlejana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Horvaatia täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.
- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Horvaatia lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

*Artikkel 5**Lennundusjulgestus*

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse Horvaatia pädevale asutusele teatavaks I lisa sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Horvaatia lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

V PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
ENDISE JUGOSLAAVIA MAKEDOONIA VABARIIGI VAHEL

*Artikkel 1**Üleminekuperioodid*

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates lepingu jõustumisest seni, kuni endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariik on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik on täitnud kõik käesoleva protokollis artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik
  - i) on Ühinenud Lennuametite täisliige ning püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennuohutuse alaseid õigusakte;

- ii) kohaldab Euroopa tsiviilennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgustuse alaseid õigusakte;
- iii) lepingu I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), direktiivi 96/67/EÜ (maapealse käitluse kohta), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviilennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88 (tööaja kohta);
- iv) eraldab lennuliiklusteenuste pakkuja ja riikliku reguleeriva organi, asutab riikliku lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse, alustab oma õhuruumi ümberkorraldamist üheks või mitmeks funktsionaalseks õhuruumiosaks ning kohaldab õhuruumi paindlikku kasutamist;
- v) ratifitseerib rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
- vi) on teinud piisavalt edusamme põhilepingu artikli 14 lõikes 1 osutatud lepingus või käesoleva lepingu III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.

- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuks kohaldab endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3

Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.

- a) Esimese üleminekuperioodi jooksul:

- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, kasutada piiramatult liiklusõigusi endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;
- ii) ei oma endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik ega selle kodanikud ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.

b) Teise üleminekuperioodi jooksul:

- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punkti a alapunktis i;
- ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et see moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
- iii) lubatakse endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et see moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes endise Jugoslaavia Vabariigi Makedoonia sihtkohas.

- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid I lisas nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigil või selle kodanikel.

Artikkel 4

*Endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi poolne
teatud õigusaktide kohaldamine*

Lepingu jõustumisel, olenemata käesoleva protokollis artiklist 2, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik

- i) viib ellu rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
- ii) tagab, et lennutevõtjad, kellele endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik väljastab lennutegevusloa, täidavad määrust (EÜ) nr 261/2004;
- iii) lõpetab või viib ühenduse seadustega kooskõlla endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ja Macedonian Airlines'i (MAT) vahel sõlmitud lepingu.

*Artikkel 5**Lennuohutus*

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik vaatlejana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.
- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

*Artikkel 6**Lennundusjulgestus*

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi pädevale asutusele teatavaks I lisas sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

VI PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
SERBIA JA MONTENEGRO VAHEL

*Artikkel 1**Üleminekuperioodid*

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Serbia ja Montenegro on täitnud kõik käesoleva protokolli artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni Serbia ja Montenegro on täitnud kõik käesoleva protokolli artikli 2 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks Serbia ja Montenegro
  - i) on Ühinenud Lennuametite täisliige ning püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennuohutuse alaseid õigusakte;
  - ii) kohaldab Euroopa tsiviillennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgestuse alaseid õigusakte;
  - iii) kohaldab I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), direktiivi 96/67/EÜ (maapealse käitluse kohta), määrust (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), määrust (EÜ) nr 261/2004 (lennureisist mahajätmise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja kohta);
  - iv) eraldab Serbia ja Montenegro lennuliiklusteenuste pakkuja ja riikliku reguleeriva organi, asutab Serbia ja Montenegro riikliku lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse, alustab Serbia ja Montenegro õhuruumi ümberkorraldamist üheks või mitmeks funktsionaalseks õhuruumiosaks ning kohaldab õhuruumi paindlikku kasutamist;

- v) ratifitseerib rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
  - vi) on teinud piisavalt edusamme põhilepingu artikli 14 lõikes 1 osutatud lepingus või käesoleva lepingu III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.
- 2) Teise ülemineku perioodi lõpuks kohaldab Serbia ja Montenegro käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3

Üleminekukord

- 1) Olenemata käesoleva lepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.
- a) Esimese ülemineku perioodi jooksul:
    - i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud Serbia ja Montenegro, kasutada piiramatult liiklusõigusi Serbia ja Montenegro iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;

- ii) ei oma Serbia ja Montenegro ega selle kodanikud ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma Serbia ja Montenegro lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.

b) Teise üleminekuperioodi jooksul:

- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja Serbia ja Montenegro lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punkti a alapunktis i;
- ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Serbia ja Montenegro ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
- iii) lubatakse Serbia ja Montenegro lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Serbia ja Montenegro sihtkohas.

- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Käesoleva lepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Serbia ja Montenegro ja ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid käesoleva lepingu I lisas nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Serbial ja Montenegrol või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse Serbia ja Montenegro vaatlejana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab käesoleva lepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Serbia ja Montenegro täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.
- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Serbia ja Montenegro lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

*Artikkel 5**Lennundusjulgestus*

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse Serbia ja Montenegro pädevale asutusele teatavaks I lisas sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Serbia ja Montenegro lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

VII PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
RUMEENIA VAHEL

*Artikkel 1**Üleminekuperiood*

- 1) Üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni Rumeenia on täitnud kõik käesoleva protokollis artiklis 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Viited "teisele üleminekuperioodile" lepingus või selle lisades tähendavad Rumeenia puhul lõikes 1 nimetatud üleminekuperioodi.

*Artikkel 2**Üleminekuga seotud tingimused*

Üleminekuperioodi lõpuks kohaldab Rumeenia käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 3
Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.

Üleminekuperioodi jooksul:

- i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud Rumeenia, kasutada piiramatult liiklusõigusi Rumeenia iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;
  - ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Rumeenia ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;
  - iii) lubatakse Rumeenia lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Rumeenia sihtkohas.
- 2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on tegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks Rumeenia ja ühenduse kohustust väljastada alates üleminekuperioodi algusest lennutegevuslubasid I lisa nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll Rumeenial või selle kodanikel.

Artikkel 4

Lennuohutus

- 1) Üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks Rumeenia täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.
- 2) Üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Rumeenia lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

*Artikkel 5**Lennundusjulgestus*

Üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud Rumeenia lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

VIII PROTOKOLL

ÜLEMINEKUKORD ÜHELT POOLT
EUROOPA ÜHENDUSE JA EÜ LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT
ÜRO KOSOVO MISSIOONI VAHEL

*Artikkel 1**UNMIKi pädevused*

Käesoleva protokolliga sätted ei piira ÜRO Kosovo Missiooni (UNMIK) pädevust, mis tuleneb ÜRO Julgeolekunõukogu 10. juuni 1999. aasta resolutsioonist nr 1244.

*Artikkel 2**Üleminekuperioodid*

- 1) Esimene üleminekuperiood kestab alates käesoleva lepingu jõustumisest seni, kuni UNMIK on täitnud kõik käesoleva protokolliga artikli 3 lõikes 1 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.
- 2) Teine üleminekuperiood kestab alates esimese üleminekuperioodi lõpust seni, kuni UNMIK on täitnud kõik käesoleva protokolliga artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimused ja seda kinnitab Euroopa Ühenduse korraldatud hindamine.

*Artikkel 3**Üleminekuga seotud tingimused*

- 1) Esimese üleminekuperioodi lõpuks UNMIK
  - i) rakendab, ilma et see piiraks tema rahvusvaheliste õiguse alusel antud eristaatust, Ühinenud Lennuametite poolt vastuvõetud ühtseid lennundusnõudeid ning püüab rakendada kõiki lennuohutuse alaseid õigusakte, mis on sätestatud I lisas;
  - ii) kohaldab Euroopa tsiviillennunduskonverentsi (ECAC) dokumenti nr 30 ja püüab rakendada kõiki I lisas sätestatud lennundusjulgestuse alaseid õigusakte;
  - iii) kohaldab I lisas sätestatud määrust (EMÜ) nr 3925/91 (salongi- ja registreeritud pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide lõpetamise kohta), määrust (EMÜ) nr 2409/92 (piletihindade ja lastitariifide kohta), direktiivi 94/56/EÜ (õnnetuste uurimise kohta), määrust (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul), direktiivi 2003/42/EÜ (vahejuhtumitest teatamise kohta), määrust (EÜ) nr 261/2004 (lennureisist mahajätmise kohta), direktiivi 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja kohta) ja direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja kohta);
  - iv) eraldab lennuliiklusteenuste pakkuja ja reguleeriva organi, asutab või määrab lennuliiklusteenuste järelevalve asutuse;

- v) viib ellu rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsiooni (Montreali konventsiooni);
  - vi) on teinud piisavalt edusamme põhilepingu artikli 14 lõikes 1 osutatud lepingus või III lisas (olenevalt sellest, kumb on kohaldatav) sisalduvate riigiabi ja konkurentsi käsitlevate reeglite rakendamisel.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuks kohaldab UNMIK käesolevat lepingut, kaasa arvatud kõiki I lisas sätestatud õigusakte.

Artikkel 4

Üleminekukord

- 1) Olenemata põhilepingu artikli 1 lõikest 1 kohaldatakse järgmist.
- a) Esimese üleminekuperioodi jooksul:
    - i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, millele on lennutegevusloa väljastanud UNMIK, kasutada piiramatult liiklusõigusi Kosovo iga sihtkoha ja EÜ liikmesriigi iga sihtkoha vahel;

ii) ei oma UNMIK või Kosovo residendid ühenduse lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli ning EÜ liikmeriigid või nende kodanikud ei oma UNMIKi lennutegevusloaga lennuettevõtjates enamusosalust ega tegelikku kontrolli.

b) Teise üleminekuperioodi jooksul:

i) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel ja UNMIKi lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada liiklusõigusi, mis on sätestatud lõike 1 punkti a alapunktis i;

ii) lubatakse ühenduse lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Kosovo ja teiste assotsiatsioonilepingu osaliste sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes EÜ liikmesriigi sihtkohas;

iii) lubatakse UNMIKi lennutegevusloaga lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi erinevate EÜ liikmesriikide sihtkohtade vahel ning vahetada lennukit mis tahes punktis, tingimusel et lend moodustab osa teenusest, mida osutatakse mõnes Kosovo sihtkohas.

2) Käesolevas artiklis tähendab “ühenduse lennuettevõtja” sellist lennuettevõtjat, kellele on lennutegevusloa väljastanud EÜ liikmesriik, Norra või Island.

- 3) Põhilepingu artikleid 7 ja 8 ei kohaldata teise üleminekuperioodi lõpuni, ilma et see piiraks UNMIKi ja ühenduse kohustust väljastada pärast esimese üleminekuperioodi lõppu lennutegevuslubasid I lisa nimetatud aktide kohaselt vastavalt ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll EÜ liikmesriikidel või nende kodanikel, ning ettevõtjatele, milles on enamusosalus või mille üle on tegelik kontroll UNMIKil või Kosovo residentidel.

Artikkel 5

Rahvusvahelised konventsioonid ja lepingud

Kui I lisa sätestatud õigusaktid näevad ette kohustust liituda rahvusvaheliste konventsioonide või lepingutega, võetakse arvesse UNMIKi eristaatust, mis on kehtestatud rahvusvaheliste õiguse alusel.

Artikkel 6

Lennuohutus

- 1) Esimese üleminekuperioodi alguses kaasatakse UNMIK vaatljana Euroopa Lennundusohutusameti töösse.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpus määrab põhilepingu artikli 18 alusel asutatud ühiskomitee kindlaks UNMIKi täpse staatuse ja tingimused osalemiseks Euroopa Lennundusohutusametis.

- 3) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon ohutuslaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud UNMIKi lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne ohutuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.

Artikkel 7

Lennundusjulgestus

- 1) Teise üleminekuperioodi alguses tehakse UNMIKi pädevale asutusele teatavaks I lisa sätestatud julgestusalaste õigusaktide konfidentsiaalne osa.
- 2) Teise üleminekuperioodi lõpuni võib Euroopa Komisjon julgestusalaste puuduste tuvastamise korral nõuda, et loa suhtes, mis on väljastatud UNMIKi lennutegevusloaga lennuettevõtjale Euroopa Ühendusse suunduvate, Euroopa Ühendusest algavate või Euroopa Ühenduses kulgevate lennuliinide teenindamiseks, korraldatakse spetsiaalne julgestuse hindamine. Kõnealuse hindamise korraldab Euroopa Ühendus kiiresti, et vältida liiklusõiguste kasutamise asjatut edasilükkumist.